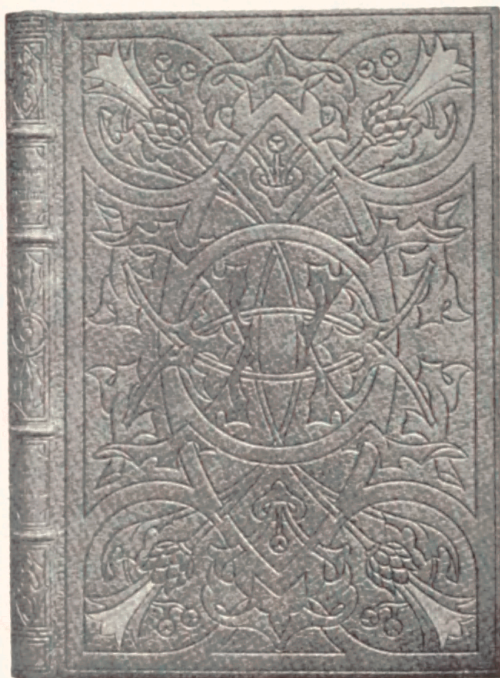

Bind i fuldt Skind fra Oxford University Press.

BOGHAANDVÆRKET PAA VERDENSUDSTILLINGEN I PARIS 1900

DET gælder om Boghaandværket paa Verdensudstillingen i Paris, at ogsaa for dets Vedkommende var den planlagte Gruppeinddeling ikke fastholdt. Hovedmængden af Bøgerne fandtes vel der, hvor de efter Planen burde søges, i det højre af de store Palæer paa *Champ de Mars*; men vilde man danne sig noget Overblik over, hvad Udstillingen indeholdt paa Bogkunstens Omraade, da maatte man desuden gøre Svinkeærinder baade hist og her paa Terrænet. Tyskland havde saaledes samlet sin meget fyldige Udstilling af Boghaandværk i det tyske Riges Pavillon i *Rue des Nations*; og Danmark havde jo, som bekendt, knyttet sin af *Forening for Boghaandværk* arrangerede Udstilling til sin kunstindustrielle Afdeling paa *Invalides*. Men ved Siden af saadanne Masse-Udvandringer fra *Champ de Mars* havde enkelte Udstillere indenfor de Lande, der udstillede der, set deres Snit til at smutte over til *Invalides*. Det var for Englands Vedkommende Tilfældet med en Række smukke Bogbind, udførte af *Cedric Chivers* efter Tegninger af *Granvill-Fell* og *Mrs. Alice Shepherd*; de fandtes i et af de engelske Interiører. Det var for Norges Vedkommende Tilfældet med Fru *Frits Thaulows* lapsede Bogbind, der gemte sig mellem de norske Tæpper, og for Finlands Vedkommende med Fru *Valgren's* i Læderplastik udførte Bind, der endog maatte søges i *Le Grand Palais*, hvor det franske Galanteri havde anbragt disse Bagateller mellem Verdens største Skulpturværker. Vilde man være meget grundig, saa kunde man ogsaa nu og da finde lidt Boghaandværk i Balkanstaternes og de eksotiske Rigers Pavilloner i *Rue des Nations* og ved *Trocadéro*.

Hændte det vel undertiden, at de Udstillere, der havde søgt bort fra Gruppen paa *Champ de Mars*, næsten druknede i Mængden, saa vare de, der trofast holdt ved, ingenglunde at misunde. Paa *Champ de Mars* havde de fremmede Lande paa Grund enten af den ringe Plads eller af de faa Udstillere set sig nødsagede til at samle forskellige Grupper indenfor samme Ramme. Følgen var, at man, for at finde Boghaandværket, overalt maatte lede sig frem mellem Klaverer og Trompeter, Kikkerter og Termometre, kunstige Ben og vanskabte Gipsfødder, Mønter og Medaljer, Teaterrekvisiter og alskens Undervisningsmidler, for ikke at tale om Landkort og utrolige Masser af de nu saa yndede »Kunstfotografier«, hvis Morsomheder bliver endnu kedeligere, jo flere man ser paa en Gang. Alle disse Ting, der just ikke forbandtes ved noget aabenbart Slægtskab, kunde undertiden

Bind i fuldt Skind, af Henri Marius Michel.

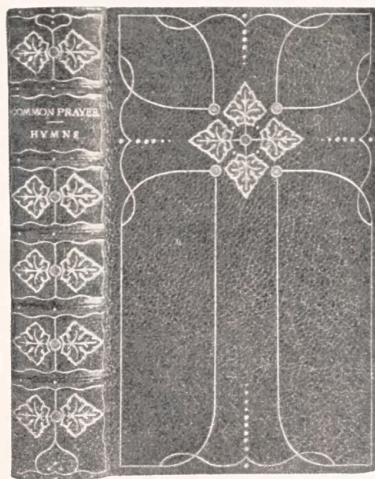
indgaa de snurrigste Forbindelser, som f. Eks. i den svenske Afdeling, hvor i en trefløjet Montre til venstre nogle Bogbind fra det ansete Firma Beck & Son, til højre nogle Eksemplarer af Tullbergs »Les Maisons souveraines de l'Europe« flankerede et kunstigt Ben og en Tandlægetang med en vældig Kindtand. Men ikke nok med denne Forvirring: havde man omsider fundet, hvad man søgte, da maatte man se paa Tingene under en øredøvende Larm fra store Trykkerpresser og Galleriernes selvarbejdende musikalske Tærskværker. — Som overalt paa Udstillingen, saa havde Frankrig ogsaa her paa *Champ de Mars* forbeholdt sig Broderparten af Pladsen. Dets Udstilling af Boghaandværk fandtes i Palæets underste Etage, hvor ogsaa Amerika, Østrig-Ungarn og England, Schweiz, Belgien, Holland, Italien og Rusland

havde faaet anvist Plads, medens Portugal, Spanien, Sverrige, Norge og Japan havde maattet tage til Takke med Galleriet. Paa den smukkeste Maade dannedes Indgangen til den franske Afdeling af en af de retrospektive og »centennale« Udstillinger, hvorpaa Verdensudstillingen var saa rig. Med den største Liberalitet havde her offentlige Institutioner og private Samlere udlaant deres Skatte af Bøger, Bogbind og sjældne Manuskripter, blandt hvilke sidste Klenodiernes Klenodie var den berømte, rigt illuminerede Evangeliebog, som i længst svundne Dage af Karl den store var skænket til *Saint-Riquier*-Kirken i Abbéville. Det var da heller ikke langt fra, at Fortiden gjorde Nutiden til Skamme, og at det gamle, ogsaa for denne Gruppes Vedkommende, røvede Interessen fra det nye. — Thi det kan ikke nægtes, at Udstillingen af det franske Boghaandværk beredte lidt af en

Skuffelse. Som en Oversigt over de sidste 10 Aars Bedrifter og gode Gerninger var Udstillingen udmærket nok, men den rummede ingen Overraskelser og alt for faa af de Begivenheder, som et saadant Verdensstævne gerne skulde være Vidne til. Den eneste store Begivenhed var egentlig kun *Imprimerie Nationale's* Fremlæggelse af første Bind af *Histoire de l'Imprimerie Française*, et monumentalt Værk, der upaatvivlelig maa anses for det 20de Aarhundredes første Stordaad paa Typografiens Omraade. Gennem en rig og ødsel Anvendelse af glimrende Gengivelser vil det vise den franske Bogtrykkerkunsts Udvikling i det 15de og 16de Aarhundrede.

Ligesom Bogtrykkerne til Publikums Bekvemmelighed havde indrettet en Læsesalon paa deres Enemærker, saaledes fandtes ogsaa i »Librairie«-Afdelingen en større Sal, hvor *Syndicat de la Presse périodique* daglig lod fremlægge et Utal af franske Tidsskrifter og Dagblade, af hvilke nogle i mægtige Oplag udspjedes af de store Trykkerpresser ved Siden af. Uden om denne Læsesal grupperede sig de store franske Forlæggeres Udstillinger, hvor man i bugnende Mængde genfandt alle de mange udmærkede franske Pragt- og Illustrationsværker, der forlængst ere kendte herhjemme gennem *Foreningen for Boghaandværk's* Udstillinger eller vore større Bogladers Vinduer. Her udstillede Forlægger-Firmaer som *Plon*, *Hachette*, *Morel*, *Felix Juven* (*Le Rire*), *Empis* (*Guillaume's* og *Bac's* Illustrationer), *Baschet*, *Piazza*, *Mame & fils*, *Laurens*, *Firmin Didot*, *Durand fils*, *Enoch* (Nodebøger med Illustrationer af *Rivière* og *Vilette*), *Boudot* o. fl. Her havde ogsaa de franske Bogbindere samlet deres Arbejder i to anselige Montrer, hvor i den ene *Gruel*, i den anden *Mercier* og *Marius Michel* bredte sig paa Hæderspladsen. Det var maaske denne Del af Udstillingen, der mest skuffede Ens store Forventninger. Men herom vil jo *Bogvennen* nedenfor berette.

Hvad de andre Lande udstillede paa *Champ de Mars* beredte ej heller store Overraskelser. Amerika havde fyldt flere Reoler med Bogsamlinger fra saa velkendte »Publishers« som *The Century Co.*, New-York, *Herbert S. Stone & Co.*, Chikago, *Barrie & Son*, Filadelfia, *Lothrop Publishing Co.*,

Bind i fuldt Skind
fra Oxford University Press.

Bind i fuldt Skind. Indbunden af P. Claessens,
efter Tegning af H. Van de Velde, Brüssel.

Small, Maynard & Co. og *Little, Brown & Co.*, de sidste tre alle Boston-Firmaer. Der var dog kun faa Pragtværker herimellem; Hovedmassen var mere almindelige Hverdags-Bøger, hvis komponerede Shirtingsbind, navnlig de fra det sidstnævnte Firma, ikke sjælden vare af god dekorativ Virkning. Men et blot nogenlunde ramrende Udtryk for, hvad Amerika formaar paa Boghaandværkets Omraade, gav denne lille og ret tilfældig sammensatte Udstilling ikke.

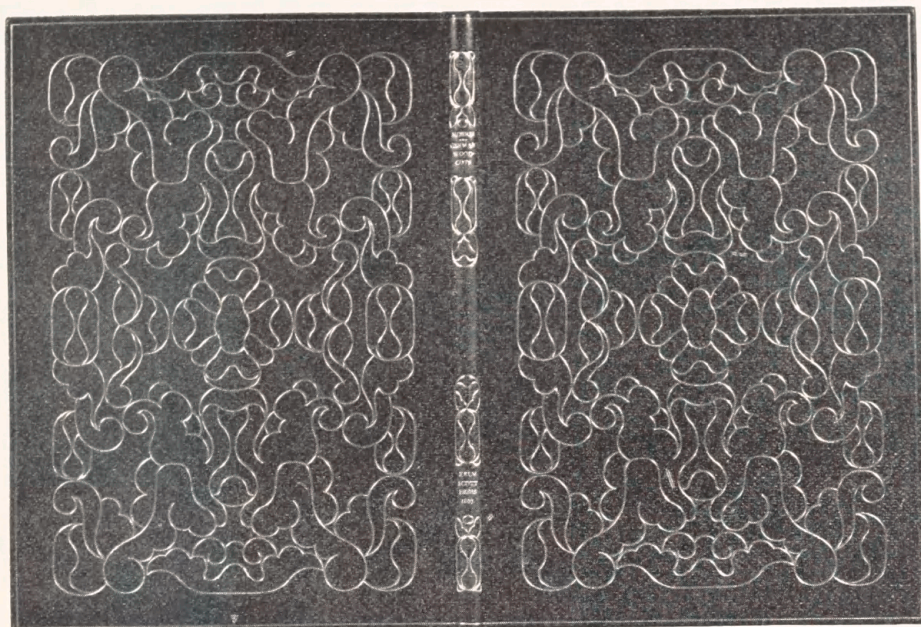
Saa var der mere Mening i den Maade, hvorpaa Englænderne havde grebet Sagen an. Her havde Boghandlernes Korporation taget Sagen i sin Haand og tilvejebragt et godt Udvalg af de smukkeste trykte og bedst illustrerede moderne Bøger. Bøgerne vare meget praktisk og anskueligt anbragte opslagne paa Hylder; blot var Pladsen saa knapt tilmaalt, at hver Forlægger kun kunde repræsenteres ved nogle faa Bøger. Fra *Kelmscott-Press*, der ganske vist indtog Hæderspladsen,

Bind i fuldt Skind, tegnet og udført af René Wiener, Nancy.

fandtes saaledes ialt kun fire Bøger, hvoriblandt selvfølgelig den store Chaucer-Udgave, der ogsaa ved denne Lejlighed overstraalede alt andet.

I Østrigs Afdeling, der her, som andet Steds, var installeret med megen Smag, lagde man fortrinsvis Mærke til en Række store Illustrationsværker fra *Gesellschaft für vervielfältigende Kunst in Wien*, saasom den velkendte »Jahresmappe« og de smukke Værker om *Grasset* og *Henry Rivière*. Tillige fandtes flere smukt udstyrede Bøger fra *Gerlach & Schenk* (Wien) og *Friedrich Jasper* (do.). Ungarn derimod frembød kun lidt af Interesse for Typografiens Vedkommende, og hvad Bogbinderkunsten angik, da havde man intet bedre vidst at finde paa, end at udstille et Utal, som Regel ret græsseligt indbundne, Adresser, der i 1894 skænkede Ungarns store Digter *Maurus Jokai*. I Italiens Afdeling, hvor det op ad Vægge og ned ad Stolper bugnede af allehaande Fotografier, fandtes kun lidet Boghaandværk, mest jævne Bøger, indbundne i de kønne guldforsirede Pergamentsbind, som fra gammel Tid har været de italienske Bogbinderes Specialitet. Rusland derimod havde en ret anselig Udstilling, hvor især den hellige Synode dominerede med en rig Udfoldelse af sine Skrifter. Noget af kunstnerisk Værd

Bind i fuldt Maroquin. Tegnet af Th. Bindsbøll, udført af Anker Kyster.

fandtes ikke her. Den eneste, der syntes paavirket af den moderne Bevægelse, var *A. I. Momontow* (Moskov), der udstillede Bøger med smukke farvetrykte Illustrationer, men disse vare rigtignok ganske franske i deres Tilsnit. I Belgiens Afdeling bemærkede man en mindre Samling Kataloger og andet Akcidenstryk fra *Imprimerie Momon* (Brüssel), ganske moderne i Stilen, til Dels efter Tegning af *H. v. de Velde*. Det var disse faa Tryksager tillige med to efter hans Tegning udførte Bogbind, der paa hele denne store Verdensudstilling, hvor v. de Veldes Indflydelse saa ofte sporedes, vare de eneste autentiske Prøver paa hans Kunst og dekorative Stil.

Om de øvrige Lande, der udstillede paa *Champ de Mars*, er kun at meddele, at Sverrige og Norge mødte frem med et sparsomt Udvalg af de senere Aars bedste Illustrationsværker, og at Japan, der vel, om det havde villet, kunde have haft en straalende Udstilling, kun udstillede en 4—5 Bøger med til Dels farvetrykte Gengivelser af gammel japansk Kunst; men disse Gengivelser vare rigtignok af en saa fuldkommen Teknik og af en saadan Pragt i Farven, at de huskes som det allerbedste af Udstillingens Boghaandværk. Som nævnt, fandtes Tysklands Udstilling af Boghaandværk i *Das deutsche Haus*, hvor den fyldte en Række Værelser i begge Etager. Saa godt som alt, hvad der har Navn i det tyske Boghandels Verdensrige, havde fulgt Indbydelsen fra *Deutscher Buchgewerbeverein zu Leipzig*, hvem det var overdraget at organisere Udstillingen. Denne Forening havde ogsaa Æren for den smagfulde Katalog (trykt hos Breitkopf & Härtel), der i sig selv var et talende Vidnesbyrd om de ihærdige Bestræbelser, der i Tyskland gøres for at bringe Boghaandværket op paa den moderne Smags Højder. Der var selvfølgelig fuldt op af udmærkede Ting allevegne; men det allerbedste fandt

Bind i fuldt Maroquin i to Farver. Tegnet af Joakim Skovgaard, udført af Imm. Petersen.

man kun i et mindre Hjørneværelse (paa første Sal), der helt var overladt *Kaiserlich Deutsche Reichsdruckerei in Berlin*. Her vare Væggene prydede med Trykkeriets mesterlige Lystryk-Gengivelser af gamle Kobberstik, medens man i Montrer og paa Borde traf saa fortjenstfulde Værker som de ti Mapper med Gengivelser af »Kupferstiche und Holzschnitte alter Meister«, Gengivelserne af Dürer og Crannach, af Haandtegningerne i British Museum, Rembrandt, Maso Finiguerra eller »Das Werk des Jacopo de' Barbari«. Af nyere Værker saa man her for første Gang 1ste Levering af den store Folio-Udgave af »*Die Nibelungen*«, hvis rige og noble typografiske Udstyr glædede nok saa meget som *Sattlers* pragtfulde, men ofte noget tørre og ensformige Illustrationer. Et andet Pragtværk var Musæus' *Die Chronika der drei Schwestern*, illustreret af *H. Leffler* og *Joseph Urban*. Selvfølgelig manglede ikke den bedste af *Reichsdruckerei's* Bedrifter: *Druckschriften des XV bis XVIII Jahrhunderts*. Til disse sidstnævnte Værker havde Trykkeriet selv udført rige Indbindinger.

C-n.

*

*

*

MAN kunde have ventet at finde en nogenlunde fyldig Representation af Kulturelandenes Bogbinderkunst paa den store Paradeplads i Paris; men efterhaanden som man søgte, led man Skuffelser. Der var Lande, som helt havde holdt sig tilbage, og der var Mænd med gode Navne, hvis Arbejder man havde glædet sig til at gøre nærmere Bekendtskab med, uden at dette dog lykkedes. Bøgerne vare udstillede paa forskellige Steder, men der var dog ligesom et Knudepunkt paa Marsmarken omkring den retrospektive Afdeling. Her udstillede de franske Bog-

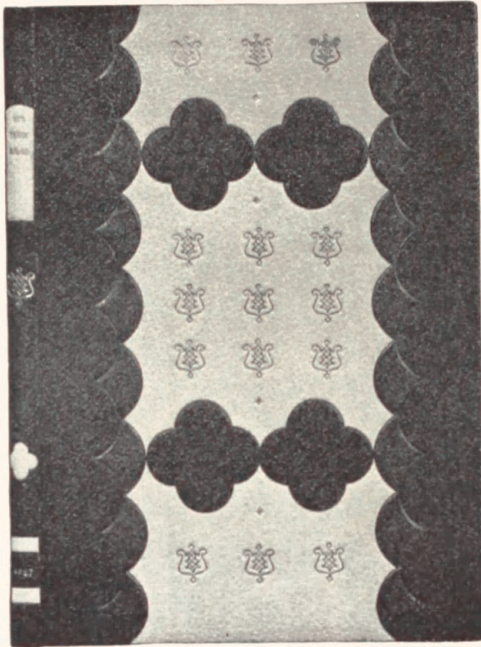
handlere, Bogbindere, Bogtrykkere, kort: alle franske Boghaandværksfolk. Denne retrospektive Udstilling bestod af en Mønstersamling fra franske Bibliofilers Boghylder og Mapper. Her var alt hvad angaar Fremstillingen af Bøger i de sidste 3—400 Aar, navnlig dog det sidste Hundrede, opstillet klart og anskueligt i Skabe og Montrer. Af Bogbind fandtes flere Hundrede med nøjagtig og god Besked om Indbindingens og Dekorationens Art, samt Mesterens Navn, helt fra de

Bind i flerfarvet Mosaik paa Pergament.
Tegnet af Jens Lund, udført af J. L. Flyge.

gamle Renæssancebind, som vejes op med Guld og ere mærkede med *Grolier* og *Maioli*, ned til Navne som *Trautz-Bauzonnet* og *Marius Michel*.

I de to Hovedmontrer, som indeholdt de nuværende franske Firmaers moderne Luksus- og Kunstbind, havde *Gruel* og *Mercier* faaet Hæderspladserne. Dog ikke med Rette. Pladsen tilkom ubetinget *Henri-Marius Michel*, som fortsætter sin Faders fortjenstfulde Gerning i Retning af at skabe nye, selvstændige Former for Bogdekoration, udenfor de gammelkendte, saa ofte eftergjorte Stilarter. Man var ikke i Tvivl om, at man her stod overfor en Mand, som baade var sikker og maalbevidst som Kunstner og ærlig og daadskraftig som Haand-

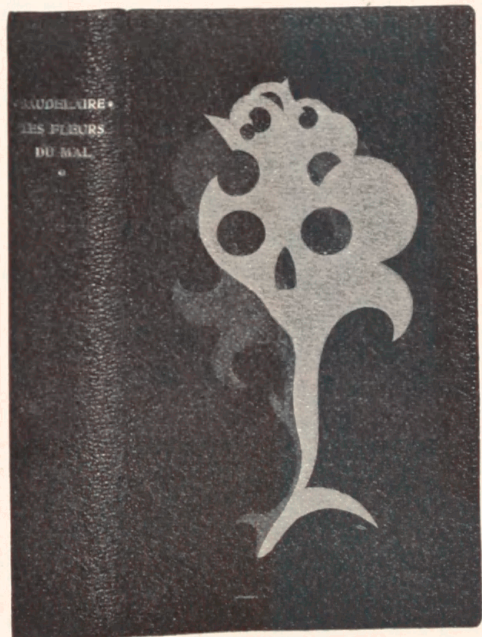

Bind med paalagt Skind i tre Farver.
Tegnet af Th. Bindsbøll, udført af J. L. Flyge.

hele Siden dækket af Ranker med Kaprifolier i mørke, orange, violette og grønne Farver, de staa som slørede af Sommernattens Mørke. »Monsieur, Madame et Bébé« er en af hans mest dekorative; Bunden blaagrøn med en oval Krans af Orkideer i violette Schatteringer med gule Støvdragere og grønne, smalle Blade. Endelig fandtes en vellykket Bræmme af Misteltén, flettet ud fra Ryggens ophøjede Bind paa en mørk crème farvet Bund. Selvfølgelig kan Manden ogsaa haandtere Guld, som man saa i et Par nydelige Doublurer, og lidt Læderplastik viste han ogsaa, blandt andet paa »Les fleurs du mal«, hvor han paa mørk oliv Bund, i to dybtliggende, mørke Felter, havde anbragt en tidselet Blomst, hvis Stilk var groet gennem et elfenbensskinnende Dødningshoved. »Pastels« bar en lignende Dekoration af Alpevioler i op-højet Arbejde med Farver.

Ved Siden af disse Arbejder stak et Par andre Pariser-Bogbinderes

værker. Man følte lige som lidt af den rene Glæde, han selv maa have nydt under Udførelsen af disse stærkt personlige Værker, hvis Fortrin straks sprang i Øjnene. Der er først hans Kompositioners Idé, som i enkelte Tilfælde slutte sig tæt og karakteristisk om Bogens Stemning, der er hans sobre, maadeholdne Tegninger, mest med Motiver hentede fra Planterverdenen, hans bløde, indsmigrende Linievirkning og saa hans Farver. Dæmpede, lidt melankolske, undertiden lidt for ængstelige, sjældent med bratte Overgange fint stemte, aldrig udfordrende. Han bruger sjældent Guld; Linien og Farven er ham nok. Som i »L'Immortalité«: tre Kviste af det giftige Pigæble med lange, stive, hvide Blomster og skarpskaarne, lyse, olivengrønne Blade paa mørk oliv Bund. »Les nuits« har

Bind i Mosaik.
Tegnet af Jens Lund, udført af J. L. Flyge.

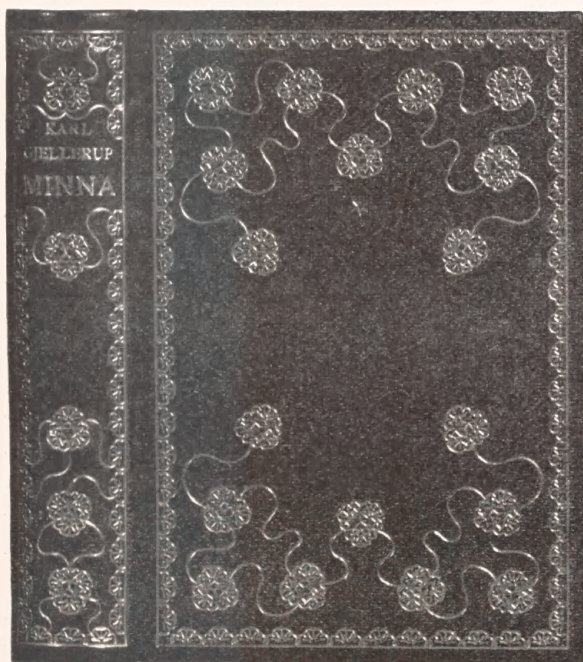
noget af, netop fordi de forsøgte at gaa i samme Fodspor. Den bedste, *Ruban*, formaaede ikke at beherske sig, hverken i Tegningens Enkelhed eller i Farvens Samvirken. Han holdt sig til fine Blomster, som han stiliserede mere eller mindre godt, og overlæsedede sine Sider, brugte stærke Farver og naaede ikke den gode dekorative Virkning, trods alt det Arbejde, han havde anvendt. *Magnin* var helt ude i Naturalismen, af og til dog med japansk Paavirkning. Han overdriver, han maler næsten. Der var blomstrende Grene og store, spraglede Buketter; Fugle, hvis skinnende Fjer vare nøjagtigt gengivne; Emblemer og nøgne Kvinder, sammenblandede med Renæssance- eller Barok-Ornamenter. Fint og pillent var det gjort med paa-

lagt Skind, undertiden med lidt Guld og Relief, og Farverne endog paa enkelte hjælpne efter med Pensel. Endnu én Bogbinder, *Canape*, holdt sig mest til Vir-

Bind i fuldt Maroquin.

Tegnet af P. V. Jensen-Klint, udført af J. L. Flyge.

Bind i fuldt Maroquin.

Tegnet af G. Heilmann, udført af Imm. Petersen.

ningen af Farver og Blindtryk, men hans Tegninger vare gennemgaaende for løse. Paa et Par Bind havde han dog heldigt formet sit Mønster og sine Farver efter gamle græske Vasemalerier, og det var endog lykkedes ham at faa en Kvindefigur listet ind, uden at skade Dekorationen. *Bretault* bredte sig med Renæssance-Mønstre i Stempeltryk og *Chambolle-Duru* holdt ligeledes fast ved de gammelkendte Sving, dog isprængte med enkelte nyere. Den righoldigste, men ikke mest imponerende, Samling var udstillet af det gamle Firma *Gruel*. Der var alle Arter af

Haandværket fremme: Haandforyldning, saa fint og sirligt som ønskeligt, Paa-

lægning, som i Retning af Akkuratesse var uden Dadel, og drevent Læder, be-malet med Farver og Bronze, og undertiden vare alle Arter repræsenterede paa samme Bog. Der blev gjort opmærksom paa, at alle Tegninger vare udførte af Firmaets egne Folk, men de lode ogsaa en Del tilbage at ønske; man mærkede hvert Øjeblik, at Tegningen var gjort for at lade Tekniken glimre, for at vise, hvad en første Klasses Forgylder eller Modellør formaar. Stadig skortede det paa dekorativ Holdning og Kraft; Bizarrerier var der for mange af. Paa en gammel Vejviser var, i Guldlinier og Farver, Træsnitmaneren efterlignet fremstillende et Parti af en Gade og en Plads fra det gamle Paris; det var lidt pinligt at se saa meget Arbejde spildt paa en Tegning, som egnede sig saa slet til dekorativ Haand-forgyldning. Værst gik det dog til paa de drevne Læderbind, som man kan faa til at virke saa smukt, naar der tages lidt raskt og bredt fat derpaa, men her var Overlæsselse, Pillenhed og Sirlighed fremherskende. Materialet havde mistet sin Karakter. Skal endelig Haandværket vises — og ogsaa det har sin store Interesse — saa lad det blive som hos *Mercier*. Her var ingen Gøgl og søgt Higen efter at være original i Tegningen, her var mere Forstaaelse og Fortsættelse af god Tradi-tion end hos nogen anden, ofte gode Farver og helt igennem en mesterlig For-gyldning. Den stod rent og klart med en forbløffende Sikkerhed og Elegance. Han er ubetinget Frankrigs første Forgylder.

Franskmændenes Særkende og den Ting, som de selv indrømme, de sætte meget højt, næsten højest af alt, er deres Teknik, deres til det yderste drevne Fuldkommenhed i Udførelsen af vanskelige Kunststykker og den gennemførte Properhed, Holdbarhed og Nøjagtighed i Behandlingen, som saa ofte gaar over i Pillenhed. Deres Kompositioner volde dem ingen videre Vanskeligheder, naar de følge de ældre Tiders Retninger og arbejde i deres klassiske Stilarter, men de staa lige som paa fremmed Grund, naar de gøre sig Anstrengelser for at være moderne. Personlighed som hos *Michel* findes der kun svage Spor af, og mærk-værdig nok benytte de ikke virkelig dekorative Kunstneres Hjælp for at naa ud paa andre og bedre Baner.

Det andet Land, som ogsaa har Tradition i sin Bogdekoration, England, var betydelig videre fremme mod Nutidens Maal. Her havde habile Kunstnere, som fuldstændig vare inde i Forgyldningens tekniske Sider, tegnet det meste, og der var god moderne Opfattelse fra Kunstnerens Side og ulastelig Udførelse fra Haand-værkernes. Blandt de 4—5 Udstillere indtog *Oxford University Press* den største Plads, og viste baade dagligdags, praktiske Bind til Bønebøger, Salmebøger etc., godt dekorerede Halvbind, enkle Helbind og helt gennemførte haandforyldte Unica. Kompositionerne i disse sidste, der vare noget paavirkede af *Cobden Sander-sons* Retning, vare hovedsagenlig udførte ved Hjælp af Buelinier, Blad- og Blomster-stempler. Det skortede lidt paa Kraft i Kompositionerne, lidt sødladent var der over dem; men der var Liv, Ynde og meget at glæde sig over. Kirkelige Sym-boler vare stærkt fremherskende: en Alterbog bar et Kors, hvorum slyngede sig en stærkt stiliseret Vinranke, som bredte sig over hele Siden, saaledes at de yder-ste Blade dannede Ramme om Korset og Drueklaserne. Forskellige Salmebøger havde lignende, enklere Dekorationer. Et andet Firma, *Karslake & Co.*, gjorde sig megen Umage for at virke med bizarre Ideer og Smaafinesser i Tekniken: næsten alle Rygtitlers Typer vare punkterede paa fri Haand, Punkt ved Punkt, der var

anvendt mange fintprykkede Felter og massive Stempler sammen med haarfine Linier, nyt Skind var fremstillet; men det hele led af noget sært, vildt og løst. Hos Firmaet *Bagguley* fandt man Prøver paa de saakaldte Sutherland Bindings, Helbind med ganske tarvelig ydre Dekoration, men indvendig paa Bindet var der ødslet med Arbejde. Bunden var altid Pergament, oversaaet med fintmønstrede Stempler baade i Guld og Farver. Sammenstillingen af disse virkede rigt og nydeligt, undertiden fik man Indtryk af guldindvirket Stof. Hertil bidrog nu ogsaa Mønstrene, som næsten alle vare komponerede som uafsluttede Flademønstre. Udenom paa Skindkanten var gerne et Par Linier og Bogens første og

Bind i Svineskind. Blindtryk og Guld.
Tegnet af Th. Bindsbøll, udført af J. L. Flyge.

sidste Blad bestod af Moiré eller andet Stof af samme Farve som Bindet. Det gamle Hus *Zaehnsdorf*, som har været noget langsomt med at komme ind paa den nye fremherskende Stil, viste en Snes Bind, baade efter gamle Forbilleder og efter nye. De sidste vare beherskede, som det maaske sømmer sig for dette Firma, men ikke videre godt tegnede, noget spinkelt og tørt vare de ogsaa udførte, men af dygtige og sikre Hænder.

Alt i alt, det var som om der manglede Mandighed, Fylde og Kraft i den engelske Afdeling. Cobden Sanderson kunde have bragt den, men han ynder ikke at udstille.

Man vidste, at Tyskerne havde gjort store Anstrengelser for at bringe noget kunstnerisk godt frem ved denne Udstilling; baade *Jos. Sattler* og *Otto Eckmann*

vare satte i Gang med at tegne Bind til *Reichsdruckereis* Pragtværker, men det maa siges, at den gode Hensigt naaedes ikke. Sattler havde paa »Niebelungen« henkastet et Par store Profilhoveder med grove Konturer, omtrent i Manér af de Skyggebilleder, som Børn more sig med at udkære i Papir. De vare fremstillede ved Paalægning af tyndt Kalveskind, graat og rødt, paa hvidt Pergament. Paa samme Maade var »Druckschriften« pyntet med to Bogtrykkere i fuld Virksomhed, én fra de ældste Tider arbejdede over Titelfeltet, og én fra en yngre under dette. Hvid Bund havde *Eckmann* ogsaa benyttet til en drapperet Kvindefigur ved en Cavallet. Det var udført med ret fine Linier, dels i Guld, dels Bronze og Sorttryk, samt lidt Paalægning i ganske blege Farver. Disse tre Bind af Tysklands første Tegnere pegede ganske vist hen imod nye Metoder, men Tegningerne vare Bogillustrationer, havde været bedre paa deres Plads f. Eks. paa Bogomslag, og man var af Iver for at skabe nyt gaaet ud over al sund Teknik. Bøgerne turde man ikke tage i sin Haand af Frygt for at skade de smalle Kalveskindstrimler eller det i Relief paamalede Bronze. Det var kun udekorative Skuestykker, som maatte blive paa den Plads, hvor de vare lagte. Naturligvis havde man ogsaa forsøgt at lave noget ud af Nancy-Skolens maleriske Urimeligheder. Vi har nu i den sidste halve Snes Aar fra Nancy set en antagelig Mængde af disse Bind, for det meste lidt stiliserede Landskaber, af og til med Figurer, udførte i mere eller mindre groft, paalagt, flerfarvet Skind, eller med svære ridsede Konturer i Relief og Bemaling; selv Metal-Paalægning og Indlægning er benyttet. Det tyske Bind var lidt mere slikket i Behandlingen, men Metalmaanen skinnede nok saa svermerisk ned i Vandet, paa Klipperne og over Forgrundens Iris og Dunhammer. Originalt var det ikke; nogen smagfuld Bindekoration endnu mindre. Derimod var en stor Bog med Bronzebeslag, nogle enkle Baanddekorationer i Relief og flettet Kant, virkelig god i al sin massive Bredde. Berliner-Hofbogbinderen *Collin* havde foruden en stor Læderplastik-Bog med Engel, Kobberbeslag og ubehagelige Farver, nogle, moderne tegnede, virkningsfulde, enkle Linieornamenter, som udsprang fra Bogryggen og bredte sig ned over Siderne. *Herzog* i Leipzig mødte med en Del af *Poul Kerstens* ældre, slet tegnede, men ret fordringsfulde Bind. Der var i det hele en forunderlig Anmasselse i den tyske Afdeling, tydelig nok hos de bedste en Stræben efter at præstere noget hidtil usét, men de rigtige Kunstnere havde ikke fattet Teknikens Hemmeligheder, og Haandværks-Kunstnerne havde ikke magtet andet, end hvad man kunde vente af dem: jævn Trivialitet. Saa stod Belgierne med deres *Van de Velde* godt. Hans Tegninger vare udførte af *Claessens*, der var forbausende store Guldflader derimellem, som ingen anden endnu har givet sig i Lag med, en Overlegenhed i Behandlingen, og tydelig nok udmærket Samarbejde mellem Kunstneren og Forgyldereren. »Le roman d'amour« var en af de enkleste; bløde, svajede Linier med svære Partier dannede en Ramme om et aabent Midterfelt, og paa en anden var hans karakteristiske Former lagte i alle Farver og sammenslyngede paa den mest harmoniske Maade. »Chaucer« var i hvidt Svineskind med en Slags Palmetter i Hjørnerne og Akelejer med lyse, brunlige Blade i Midterfeltet, og paa et Par andre Bind var der vellykket Reliefarbejde. Her var baade Alvor og Stil, og her var ingen Famlen og intet Forsøg paa at gaa ud over Dekorationens naturlige Grænser, saaledes som hos *G. Rykers & fils*. Der traf man igen Nancy-Skolens hele farverige Manér; f. Eks. et Landskab

med Kornmark og store Valmuer i Forgrunden, Træer, Himmel og Skyer; det var som om Bindets Forside var lige til at sætte i Ramme og gælde for et Maleri. Symbolistiske, uudgrundelige Gaader manglede heller ikke.

Østrig udstillede kun et Par enkelte Bind med moderne Linieføring, Ungarn en Del brammende Adresse-Mapper, og Sverrige var kun repræsenteret ved *Beck & Son* med 7—8 Bind i Lædermosaik og Plastik. Farverne stode lyse og lette, bedst var en lille Bog med Vintergækker, og »Palet-Skrap« med et stærkt stiliseret Træ. En norsk Bogbinder var tarvelig, en Amerikaner ikke mindre.

En Del Gengivelser af de nye danske Bogbind, Forening for Boghaandværk har ladet udføre for Pariserudstillingen, ere her medtagne.

A. K.

CHRISTIAN HØST

Christian Høst.

DET maa vel siges, at den danske Boghandlerstand for Tiden tæller ikke faa dygtige og foretagsomme Mænd i sin Midte, men det er dog kun et Mindretal af disse, der med fin og sikker Forstaaelse har opfattet vort hjemlige Boghaandværks Bestræbelser og støttet disse med Raad og Daad. Det virker derfor føleligt, naar Døden bortkalder en af disse faa, og det føles dobbelt, naar det sker i en forholdsvis ung Alder, som Tilfældet var med den Mand, hvis Navn staar over disse Linier.

Kongelig Hofboghandler *Chr. Høst*, Chefen for det gamle, ansete Firma *Andr. Fred. Høst & Søn*, omfattede ikke alene sit Fag med varm Interesse, men var tillige ikke saa lidt af en Bibliofil. Skønt han ikke personlig »samlede« paa Bøger, forstod han dog at vurdere smukke Bøger og Indbindinger i højere Grad end de fleste. Med ikke ringe pekuniære Ofre lod han til Stadighed Bøger indbinde i Udlandet — særlig i Paris's og Londons Mønsterbogbinderier — for derigennem at uddanne Smagen herhjemme og for at give vore Boghaandværkere Forbilleder at se paa. — Forening for Boghaandværk staar i stor Taknemmelighedsgæld til Hr. Høst. Han hørte til dem, der først betænkte Foreningen med Gaver til dens Samling, og i Aarenes Løb vedblev han stadig at sende os værdifulde Ting. Til Foreningens Udstilling ydede han altid villigt sin Hjælp, og alle vore Bestræbelser havde i ham en uegennyttig og virksom Ven.

Christian Høst var født den 4de April 1847. Efter et Par Aars forberedende Undervisning dels i Bogbinderlære, dels som Lærling i Faderens Forretning, sendtes han til Udlandet, hvor han modtog en grundig og alsidig Uddannelse, først i Prag, senere i Wien og endelig i Paris.

Den 1ste Januar 1873 optoges han som Associé i Faderens gamle Forretning, og han udfoldede i de kommende Aar en betydelig Virksomhed, dels som Sortimentsboghandler i stor Stil — Import af udenlandsk Litteratur —, dels som Forlægger. I de senere Aar kastede han sig særlig over dansk Litteraturs Udbredelse